

“6235 sayılı Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu’nun Ek 1. maddesinde; “(Ek: 19/04/1983 - KHK - 66/12 md) Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğini veya Odaları temsil etmek üzere uluslararası toplantı ve kongrelere katılmak Bayındırlık Bakanlığından izin alınmasına bağlıdır. Bu izin verilmeden önce, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıkları ile toplantı ve kongrenin konusuna göre diğer ilgili Bakanlıkların görüşleri de alınabilir.” hükmüne yer verilmiştir.

Anılan hükme istinaden, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğince ve Odalarca katılım sağlanması düşünülen uluslararası toplantı ve kongreler öncesinde Bakanlıktan izin alınması gerektiğine ilişkin olarak dava konusu edilen 21/08/2014 günlü, 77681855/330 sayılı işlemi tesis ettiği anlaşıldığından, 6235 sayılı Kanun’un Ek 1. maddesinin uyuşmazlıkta uygulanacak kural haline geldiğinde kuşku bulunmamaktadır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları Anayasanın 135. maddesinin birinci fıkrasında ‘belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlâkını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleri olarak tanımlanmıştır.

Aynı maddenin beşinci fıkrasında da, ‘Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin İdarî ve malî denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir.’ hükmü yer almaktadır.

Genel olarak kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerindeki Devlet denetiminin bir vesayet yetkisi olduğu kabul edilmektedir. Ancak, kamu kurumu niteliğindeki meslek kurmuşlarında uygulanması gereken vesayet, Anayasa’nın 127. maddesinin beşinci fıkrasında öngörülen vesayet yetkisinden farklıdır. Bu maddede vesayet yetkisinin hangi koşullarda kullanılabileceği açıklanmakta olup, bu koşullar, mahalli hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahalli ihtiyaçların gereği gibi karşılanması olarak sayılmaktadır. Buna karşın, Anayasa’nın 135. maddesinin beşinci fıkrasında, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerinde devletin ‘idari ve mali denetiminden’ söz edilmektedir. Dolayısıyla, merkezî idarenin kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları üzerindeki denetimi idari ve mali denetimin ötesine geçmemelidir.

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ile Odalar, Kanun’da belirtilen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak üzere kurulan tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları olup, merkezî idarenin bu Birlik ve Odalar üzerindeki denetimi de yukarıda açıklanan nedenlerle idari ve mali denetimle sınırlı olmalıdır. Dava konusu kural ile, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğini veya Odaları temsil etmek üzere uluslararası toplantı ve kongrelere katılmak için Bakanlıktan izin alınması şartı getirilmiş, do ayısıyla idari ve mali denetimin kapsamı aşan şekilde izin verme yetkisi Bakanlığın takdir yetkisine bırakılmıştır. Bu durum, idari ve mali denetimin ötesinde, merkezî idarenin vesayet denetimi yetkisini aşacak biçimde kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşu olan Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği ile Odaların hiyerarşik olarak Bakanlığa bağlanması anlamına gelmektedir. Söz konusu izin verme yetkisinin idari ve mali denetim yetkisiyle bağdaşmayacağı açıktır.

Esas Sayısı : 2015/106

Karar Sayısı : 2016/128

Bu durumda, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliğini veya Odaları temsil etmek üzere uluslararası toplantı ve kongrelere katılmak için izin verme yetkisini idari ve mali denetim yetkisini aşacak biçimde merkezî idare içerisinde yer alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığına veren 6235 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin Anayasa'nın 135. maddesine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, bir davaya bakmakta olan mahkemenin, o davada uygulanacak bir yasanın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına götüren görüşünü açıklayan kararı ile Anayasa Mahkemesine başvurulması gerektiğini düzenleyen 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin birinci fıkrası gereğince, 6235 sayılı Kanun'un Ek 1. maddesinin Anayasa'nın 135. maddesine aykırı olduğu kanısına ulaşılması nedeniyle Anayasa Mahkemesine başvurulmasına, bu kuralların Anayasa'ya aykırılığı ve uygulanması durumunda giderilmesi güç ve olanaksız zararlar doğabileceği gözetilerek esas hakkında bir karar verilinceye kadar yürürlüğünün durdurulmasının istenilmesine, dosyada bulunan belgelerin onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, 29/06/2015 gününde oyçokluğu ile karar verildi.”